

KÜLÖNNYOMAT
A MAGYAR PATHOLOGUSOK TÁRSASÁGA
1938. ÉVI FÜZETÉBŐL.

ELNÖKI MEGNYITÓ.

Tartotta : *Orsós Ferenc.*

VII. rendes közgyűlésünket megnyitom és üdvözlöm az gen tisztelt Tagtársakat és sikert kívánok a mai és holnapi működésükhöz.

Hetedszer ültünk össze ez alkalommal. A lefolyt hét év eseményei már megengedik, hogy következtetéseket vonjunk le Társaságunk eredményeire nézve. Valamennyien megállapíthatjuk, hogy Társaságunk életképesnek bizonyult és már el sem képzelhetjük a magyar orvostudományt nélküle. Tagjainak és az évente tartott előadásoknak úgy száma, mint tudományos színvonala nemigen áll a külföldi hasonló társaságok arányai mögött. Különösen öröndetes, hogy Társaságunk hetévi működése alatt sok fiatal magyar pathologus bizonyította be a nagygyűlés színe előtt a pathologia művelésére való hivatottságát, azért, ha a succrescentiára gondolunk, szép remények töltenek el bennünket.

A Magyar Pathologusok Társaságának nagy hivatása van : meg kell mentenünk a magyar orvostudományban a morphologiai szemléletet és gondolkozást, hogy ezzel biztosítsuk a jövő fejlődés biztos alapzatát.

Amikor megindultunk, zsúfolásig meg volt töltve a terem. Nem tekintem kedvezőtlen jelnek, hogy ma valamivel gyérebben ülünk. Megalakulásunkkor idegen erőknek a nyomatéka is együtthatott, többen kíváncsiságból is csatlakoztak hozzánk, akik, miután meggyőződtek róla, hogy a Magyar Pathologusok Társaságában csak komoly vizsgálat és megfontolás után lehet nyilatkozni és esetleg kritikának is ki van az ember téve, elmaradtak. Ez a jelenség azonban nem aggaszthat bennünket, mert a Magyar Pathologusok Társasága nem népszerűsítő intézmény, hanem a mai viszonyokhoz képest a legmagasabb fokra akarja emelni szakmáját.

Azt a tapasztalatot is leszűrhetjük, hogy a Társaságnak, úgylátszik, nem voltak elég erélyes elnökei. Ezt abból következtetem, hogy a tagsági díjak évről-évre kisebb számban folynak be. A tagoknak fele sem fizette be tagdíját és az a legcsodálatosabb, hogy éppen a pathologusok vannak hátralekban,

holott a klinikusok, akik — sajnos — csak ritkán látogatnak el hozzánk, eleget tettek tartozásuknak. A legmeglepőbb az, hogy a pathologusok közül is éppen azok késlekednek 5—6 év óta, akik mindig szerepeltek, akiknek előadását közköltsegen kinyomattuk.

Jól tudjuk, hogy az egyesületi élet áldozatokat kíván. Hogy milyen minimális a mi áldozatkészségünk e téren, egy példával óhajtom szemléltetni. A magyar Orvosi Kamarák évi költségvetése 390,000 P és ezt nyomasztó összegnek érzik a tagok. Tudom, hogy sokkal kisebbek vagyunk Németországnál és kereseti viszonyaink is rosszabbak, de mégis sokat jelent, hogy a német orvosi kamara évi költségvetése 12 millió márka, amit a tagok adnak össze tagsági díjak formájában. Ennyivel nagyobb a német orvosok áldozatkészsége intézményeik javára.

E tapasztalat után azonban vigasztaló az a körülmény, hogy a 7 év alatt Társaságunk termékenynek bizonyult, mert egyáltalában nem csökkent az előadások színvonala. A fiatal magyar pathologusok bebizonyították alapos képzettségükkel, hogy messze időre folytonos fejlődéssel kecsegtető működést tudnak kifejteni. Csak az szükséges, hogy felrázzuk a lelkeket a tespedésből és a hiábavaló csodavárásból, amik elterelik figyelmünket a hivatásunktól. Remélem, hogy a Magyar Pathologusok Társasága az eddiginél is nagyobb produktivitást és áldozatosabb szellemet fog mutatni.

Társaságunknak, sajnos, szomorú veszteségei is voltak ez évben. Meghalt *Buday Kálmán*, professzor, aki két ízben volt elnöke a Társaságnak és a magyar pathologusok széniora volt. Valamennyien őszinte szívvel gyászoljuk.

Meghalt *Rutich Jenő* tagtársunk is, aki mint pathologus kezdte és mint kaposvári közkórházi igazgató-főorvos túlkorán fejezte be tevékeny életét.

Emlékezetüknek hódoljunk egy percnyi néma felállással!

És most méltóztassanak megengedni, hogy néhány szóval megemlékezzek *Buday Kálmán* nagyrabecsült és szeretett széniorunkról.

Buday Kálmánnak nem életrajzát, vagy tudományos működésének méltatását szándékozom elmondani. Ez, ha csak előzetesen is, már megtörtént és részletesen is meg fog történni az Akadémia részéről, melynek rendes tagja volt. Társaságunk mai közgyűlésén emléket akarom első alkalommal felidézni és pár szóval vázolni óhajtom veszteségünket, mely halála folytán bennünket ért és meg akarom világítani azt az eredményt, melyet életműve a magyar tudományban képviselt és az utókorra átörökít.

Buday Kálmán irodalmi működése példa arra, hogy a

dolgozatok száma egymagában még nem mértéke egy kórboncnok jelentőségének.

Buday Kálmán hét dolgozattal már tanára lett a kolozsvári egyetemnek és egész életében, bár 38 évig volt nyilvános rendes tanár, összesen 52 dolgozata jelent meg. Ezen 52 dolgozat azonban elsőrendű szakember, eredeti megfigyelő gazdag szaktudásának és eredeti alkotásának szellemi hagyatéka, de voltaképp csak részjelensége Buday Kálmán tudományos működésének, melynek zöme a mindennapos prosectori és tanári feladatokban, az orvos- és kórboncnokképzésben fejtett ki nagy és tartós hatást.

Ha azt nézzük, hogy mit veszítettünk Buday Kálmánban, akkor mindjárt érezzük, hogy a páratlan embert és barátot, a kiváló tanárt és a kórbonctan klasszikus művelőjét ragadta el a sors tőlünk.

Mind a három megnyilvánulásában ugyanazon alaptulajdonságok uralkodtak. Teljes összhangban folyt le élete, mind a három kihatásában. Mint barátot és embert a nemes egyszerűség, szerénység, őszinteség, józanság, abszolút megbízhatóság, családi és szociális érzék jellemezték. Mint tanárt, elsősorban a világos tárgyilagosság, az alaposság, a világ valóságai és a realis lehetőségek iránti érzék tüntették ki. Mint bűvár, a jó megfigyelés, az elfogulatlan értékelés, az önmérséklet és a kritikus következtetés, szóval a valósággal való szilárd kapcsolatbanmaradás jellemezték. Értékelte és szerette a detailmunkát, a komoly casuistikát, de nagyobb összefoglaló dolgozatainak tárgya a mindennaposságuknál fogva fontos betegségek voltak.

Ha *Buday Kálmán* érdemeit állítom az előbb választott sorrendben szemeik elé, akkor lelki és jellembeli sajátosságai közül főként férfias egyenességét, minden intrikától való ösztönszerű tartózkodását kell kiemelnem, mely tulajdonságaival nemes, előkelő szellemet honosított meg körében.

Tanári működésének gyümölcse mintaszerű tankönyve és a sok orvos és kórboncnok, akiknek mestere volt, akikben tudománya tovább él.

Tudományos eredményeit mindnyájan jól ismerjük. Nem is sorolom fel témáit, csak a legfontosabbakat érintem. Új utakon haladt az üszkös folyamatok és általában a fertőzőes folyamatok aetiológiájának kiderítésében. A legszívesebben mint tudjuk, a tuberculosissal foglalkozott. Első nagy jelentőségű dolgozata e téren kísérleti tanulmánya a vesegümő keletkezéséről. Célja e munkában a gümő histogenesisének tisztázása volt. A második tuberculosiss-tanulmánya: „A gümőkór különböző szakainak morphológiája” és az utolsó, melyet élete alkonyán fejezett be: „Az extrapulmonalis (sebészi) és tüdőgümőkór viszonya”. Ez utóbbi volt hattyúdala és egyszersmind

egy új korszak határköve, mert mint tudjuk, most már a tüdő-tuberculosis therapiája eminens sebészi feladattá kezd válni.

A lymphogranulomatosis is voltaképp a gümőkór vonatkozásában érdekelte Buday Kálmánt. Éppen e két kórfolyamat hasonló vonásainak keretében törekedett a kórmeghatározó különbségek és a specificitas lényegének körülhatárolására.

Buday Kálmán lelki alaptulajdonságainak szemléletében egy pillanatra képzeletünkbe idézván őt most a koporsójában, megérthetjük életvezetését. Megérthetjük csodálatos szerénységét és kiegyensúlyozottságát, melyek mint embert annyira jellemezték. Fantáziája nem volt csapongó, de átfogó és átható és így nem is élt a földön transcendentális illúziók táplálta életet, hanem a földi adottságokra úgy reagált, hogy ezzel a földi életnek magának is örök tartalmat és örök szépségű formát adott. A jelennek élt és ezzel előkészítette a jövőt. A túlvilági életet a Teremtő kezében látta, itt a földi kötelezettségnek tett eleget.

Testi gyengélkedése, sajnos, állandóan fékezte ambícióját. Egészsége érdekében beleélte magát a hyppokrateszi tudatba: „Vita brevis, ars vero longa“. Őszinte hajlamból szolgálta a tudományt és sohasem követelt külön elismerést munkájáért. Belső megelégedést, lelki egyensúlyt sugárzó egyénisége mindenkinek rokonszenves volt és ezzel jó szolgálatot tett a tudományok egyetemének és a kórbonctannak egyaránt. Nagyon emelte a kórbonctan és a kórboncnokok tekintélyét és megbecsülését és ezért valamennyien nagy hálával tartozunk neki.

811 / 1941